

הפטרת נשא - המכלול הסיפורי של שמשון

הרב אלחנן סמט

מנהגי ההפטרה

בהפטרת פרשת נשא ישנו קונצוזוס בין מנהגי הקריאה, ולפי כל ארבעת המנהגים הפעילים והמקורות הספרותיים מפטירים בפרק י"ג בספר שופטים: "וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמְּשֻׁפַּחַת הַדְּבִי וְשָׁמוּ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֵקֶרָה וְלֹא יָלְדָה" [ב], וקוראים את כל הפרק על סיפור הולדתו של שמשון. בנוגע לסיום ההפטרה ישנו הבדל קל. הרמב"ם מסיים בפסוק כ"ד: "וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיְגַדֵּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ ה'". לפי זה יוצא שההפטרה היא בת עשרים ושלושה פסוקים, והסיום הוא מוצלח מאוד. אך הסיום הזה הוא לא סוף הסיפור, אלא הפסוק הבא: "וַתַּחַל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחְנֵה דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֵל" [כה]. כל המנהגים מלבד הרמב"ם מציינים את סיום ההפטרה בפסוק הזה. כנראה שהרמב"ם רצה לסיים בסיום נאות יותר.

הטעם להפטרה הזו גם כן ברור - פרשת הנזיר שמופיעה בפרשת נשא. אמנם נעיר שנזירות שמשון איננה זהה לנזירות שבתורה, שהרי זו לא נזירות מרצון. התורה מדברת על נזיר שמקבל נזירות בנדור. ועוד אחד האיסורים של נזיר הוא טומאה למת, ושמשון לא נזהר בזה כמו שנראה בסיפורים. שמשון נזהר רק משתיית יין ומתספורת. לגבי תספורת הדבר מפורש בהמשך פרקי שמשון, כאשר גזזו את מחלפות ראשו וסר ממנו כוחו. ברגע שביטלו את נזירותו בטל סוד כוחו.

לגבי היין ישנה ראייה מפרק י"ד, כאשר יורדים שמשון והוריו לתמנה בשביל שידוך. שם נאמר [ה-ו]:

(ה) וַיֵּרֶד שְׁמִשׁוֹן וְאָבִיו וְאָמוֹ תִּמְנַתָּה וַיָּבֹאוּ עַד כְּרָמֵי תִּמְנַתָּה וְהָיָה כְּפִיר אַרְיֹת שְׂאֵג לְקִרְאָתוֹ: (ו) וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּשְׁפָּעֵהוּ כְּשֹׁפַע הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאָמוֹ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה:

המפרשים שואלים מדוע הוריו שהלכו עמו לא ראו את מעשיו, ומוכיחם מכאן שנפרדו דרכי שמשון והוריו. הסיבה לכך היא שכאשר הגיעו לכרמי תמנתה ההורים חצו בדרך הישרה והקצרה, ושמשון עשה עיקוף ולא נכנס בכרמים. זאת מכיוון שאומרים לנזיר: "סחור סחור לכרמא לא תקרב" [יבמות מו, א]. רואים שלא רק שמשון נזהר מענבים, אלא גם את הדין דרבנן של 'סחור סחור' הוא קיים. אם כן, אנו רואים שדמותו של שמשון כנזיר היא יוצאת דופן. אך מכיוון שזה הסיפור היחיד בתנ"ך על נזיר ועל האזהרות שלו, אז למרות שזה לא בדיוק הנזירות של התורה זה הפרק המתאים להפטרה של פרשת נזיר שבתורה.

מנהג רומניה הוא להפטיר בהושע: "לא אֶפְקֹד על בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה וְעַל כְּלוֹתֵיכֶם כִּי תִנְאַפְּנָה" [ד, יד]. ההפטרה מתייחסת לפרשת סוטה, אך אין פה גזירה שווה לשונית לפסוק שבפרשה: "אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׂה אִשְׁתּוֹ וּמַעַלָּה בּוֹ מַעַל" [במדבר ה, יב]. במקום זאת מדובר בגזירה שווה עניינית. ההפטרה הרומנית הזו היא ההפטרה הארצישראלית לסדר שמתחיל ב"אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׂה אִשְׁתּוֹ".

מנהג רומניה נטל דווקא את ההפטרה של הסדר הזה, בגלל שהסדר הקודם מתחיל שלושה פסוקים לפני תחילת פרשת נשא: "אֵל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְטֵי מִשְׁפַּחַת הַקְּהֵלִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם" [במדבר ד, יח]. נמצא שהסדר הארצישראלי הראשון השלם שמצוי בפרשת נשא הבבלית, הוא זה שמתחיל ב"אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׂה אִשְׁתּוֹ". ולכן כמנהגם, אימצו אנשי רומניה את ההפטרה של הסדר הארצישראלי הראשון שבפרשת נשא. נמצא שההפטרה למנהג ארץ ישראל היא בענין סוטה, ולמנהג בבל בענין נזיר.

בין מכלול סיפורי לסיפור על

ההפטרה מכניסה אותנו לסדרה של סיפורי שמשון, שמתחילים בפרק י"ג ומסתיימים בפרק ט"ז. ארבעת הפרקים הללו כוללים בתוכם כמה וכמה סיפורים. בשיעור זה נעסוק לא רק בסיפור של ההפטרה, אלא בפרקי שמשון כמכלול, על כל הבעיות שעולות בפרקים אלו.

לפני שניגש לפרקים אלו, נציג מונח ספרותי שהמצאנו - 'מכלול סיפורי'. היחידה הבסיסית במקרא בחלקו הסיפורי הוא הסיפור הבודד. אותו אנו לומדים, ומשקיעים את עמלנו בתיחומו ומציאת מבנהו, כדי להבין מה המסר של הסיפור הבודד. לרוב סיפור ממוצע הוא בן עשרים לשלושים פסוקים, אך יש שלעיתים סיפור הוא ארוך מאוד או קצר מאוד. סיפור המרגלים לדוגמה משתרע על כמעט מאה פסוקים.

כמו כן ישנם סיפורים ארוכים מאוד שבנויים מכמה יחידות - לדוגמה מגילת רות. כל פרק במגילה מהווה סיפור בפני עצמו, אך הסיפורים מתחברים ויוצרים עלילה מתמשכת. מדובר בסך הכל בשמונים פסוקים (בלי חמשת הפסוקים האחרונים), אך יש בסיפור זה ארבע תמונות שונות, ובכל תמונה הדמויות והתפאורה מוחלפות. לכל פרק יש מבנה ומילים מנחות משלו, ומבחינת דרכי הניתוח כל פרק הוא סיפור בפני עצמו. ובכל זאת כל סיפור הוא חוליה אחת בתוך בסיפור גדול.

כך גם בסיפור יוסף ואחיו. במונחים שלנו ישנו 'סיפור על'. פירושו של דבר סיפור שיש לו עלילה אחת, אבל היא כל כך רחבה ומורכבת, עד שהיא מחולקת לסיפורים קטנים שאין להם עמידה בפני עצמם. לא ניתן להתחיל את הסיפור של רות מהגורן, אלא חייבים לדעת מה היה לפני ואחרי. גם אצל יוסף ואחיו כדי לשמוע על כך שהוא נעשה משנה למלך מצרים, יש לדעת איך הוא הגיע למצרים. לא ניתן לנתק את החוליות זו מזו, ומאידיך כל חוליה מהווה יחידה ספרותית בפני עצמה.

כעת אנו מגיעים ל'מכלול הסיפורי'. מדובר בקבוצת סיפורים שכל אחד מהם הוא אמנם עצמאי, אבל הם קשורים זה בזה בכך שניתן לעקוב אחרי הסיפורים ברצף של זמן ומקום. מבחינה מסויימת זה סיפור אחד, כיוון שהתחושה היא שניתן לתת תמונה מלאה של מה שקרה לגיבורים לאורך כל הזמן. ולמרות זאת לאורך הרצף הזה יש כמה סיפורים שנבדלים זה מזה. המכלול הסיפורי הוא משהו שבין הסיפור הבודד לבין סיפור העל. מבחינת הקשר התוכני כל סיפור הוא עולם בפני עצמו. אך מבחינת הקשר בין הסיפורים, הם אינם נבדלים זה מזה לגמרי אלא ישנה קישורים גלויים לעין.

נביא מספר דוגמאות לכך. הסיפורים על אליהו בפרקים י"ז-י"ט בספר מלכים א', מהווים מכלול סיפורי. מהרגע שאלהו מופיע בשבועתו על הבצורת, אנו עוכבים אחריו ויודעים כמה זמן הוא נמצא והיכן. אך למרות זאת בתוך המכלול הזה ישנם שלושה סיפורים שונים. הסיפור הראשון הוא על הבצורת ותנועותיו של אליהו בזמן הבצורת. הסיפור השני הוא על המעמד בהר הכרמל, והשלישי הוא על המעמד בהר חורב.

לכל סיפור יש נושא וניתוח ספרותי משלו. אך שלושת הסיפורים הללו מחוברים מכיוון שאנו יודעים בדיוק את התנועות של אליהו מסיפור לסיפור. הדבר הביא לכך שהחוקרים לא ידעו היכן להבדיל בין סיפור לסיפור. זאת מכיוון שהעלילה אמנם משתנה בין סיפור לסיפור, אך העלילות השונות משתלבות זו בזו לרצף אחד. שאר הסיפורים על אליהו אינם כאלו, אלא כל סיפור עומד בפני עצמו, ואין להם קשר למה שנאמר לפנייהם ואחרייהם. רק הפרקים הללו מהווים מכלול סיפורי.

דוגמה נוספת זה סיפור העגל. שם מדובר בשלושה סיפורים שונים, ולכל אחד נושא שונה. הם נשזרים כאחד ברצף של זמן ומקום ולכן נדמה שמדובר בסיפור אחד.

בספר שופטים יש כמה מכלולים סיפוריים. הספר בנוי ממש כמו מגילות שונות, ניתן לומר שיש את מגילת שמשון, מגילת יפתח ועוד. ספר שופטים מתאפיין בכמה קבוצות של סיפורים שסובבים סביב אותה דמות.

למכלול סיפורי חוקים שונים מהסיפור הבודד. הקושי של מי שלומד מכלול סיפורי הוא החלוקה ליחידות ומציאת הגבולות בין סיפור לסיפור. הזרימה מטשטשת את הגבולות. גם אחרי שתיחמנו כל סיפור יש לשאול את השאלה המתבקשת - מה יוצר החיבור בין הסיפורים השונים, מה המסר של הרצף הזה?

ייחודו של שמשון

בקיצור, סיפורי שמשון בפרקים י"ג עד ט"ז מהווים מכלול סיפורי. יש שם כמה סיפורים שונים, אך הם נמצאים ברצף אחד. עלינו לברר מה כוונת הרצף הזה, ומה כל סיפור אומר בפני עצמו.

הסיפורים על שמשון חורגים לא רק מהסיפורים על השופטים האחרים, אלא הם חורגים מכלל התנ"ך כולו. בספר שופטים שופט הוא מנהיג. זו המשמעות המקורית של המילה שופט, ולא זה שיושב לשפוט. ספר שופטים הוא ספר המנהיגים. זאת מלבד מקרים בודדים, כמו דבורה שישבה למשפט, אך מלבדה לא רואים עוד דבר כזה. השופטים בחלקם הנהיגו את העם לצורך מסויים ולא יותר, אך בזה הם היו שופטים ולא בשום דבר אחר. מנהיגותם לא הוכרה מעבר לאירוע שבו הם צמחו, ובדרך כלל באותו אירוע הם גם כבו. מדובר במנהיגים שצמחו באופן כריזמטי, הביאו תועלת בשעת מצוקה, ובדרך כלל הסתלקו מהבמה אחר כך.

אך גם בהקשר הזה של המילה שופט, לא ראוי לקרוא לשמשון שופט. שהרי הוא לא הנהיג אף אחד. אדרבה, שמשון היה במתח עם העם ובעימות עם אנשי יהודה, ולכן לא ניתן לקרוא לו שופט. הוא עשה את הכל כסוליסט, בעוד ששופטים אחרים הובילו את העם לנצחונות. אדם יכול להושיע את ישראל לבד, אך לא יהיה מוצדק לקרוא לו שופט.

צריך לומר גם שהפרקים על שמשון הם תמוהים בהיבט כלל תנכ"י. אין לנו עוד דוגמה לדמות שכוחה מצוי בשריריה. יש אמנם גיבורים בתנ"ך, לדוגמה דוד, אך גבורתו לא הייתה בעוצמה פיזית, אלא בתחכום שמשולב באמונה ותעוזה. סירת מטכ"ל איננה מלאה באנשים מפותחי שרירם, אלא באנשים שמצטיינים בתעוזהם ובחכמתם.

אבל שמשון איננו כזה. הוא מתואר כאיש נס, והנס הוא בשרירים ובכח הפיזי שלו. זה מאפיין את דמותו. דמויות כאלו יש אצל עמים רבים. לדוגמה ביוון הדמות המקבילה היא הרקולס, וכך אצל עוד עמים. אבל בתנ"ך מפתיע מאוד שיש דבר כזה - דמות שהקב"ה בחר בה, והבחירה מתבטאת בכח פיזי יוצא מגדר הרגיל. זה כל מה שמסופר עליו, והתנ"ך קורא לזה 'רוח ה'".

לא רק שמדובר בדבר יוצא דופן, אלא זה עומד במתח גלוי לרעיונות שישנם בתנ"ך לכל ארכו [תהלים קמז, י-יא]:

(י) לא בגבורת הסוס יִחַפֵּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: (יא) רִוְצָה ה' אֶת יִרְאָיו אֶת הַמְיִתְחָלִים לְחֶסֶד:

הרעיון הוא שלכח פיזי אין ערך, וגבורה תנכ"ית היא השילוב של אומץ וביטחון בקב"ה יחד עם תחכום. בעוד שגולית הוא השמשון הפלשתי, דוד הוא הישראלי הקלאסי, שבא עם רעיונות מעיינים כדי לנצח את גלית, בלי מגן וחרב ובלי כלום. דוד לא ניתח בנס, אלא כתוצאה מקור רוח, זריזות ידים, וקליעה מרשימה למטרה.

גם כאשר דוד הרג את האריה והדב, מכיוון שמדובר בנער צעיר, סביר להניח שהוא לא עשה זאת כמו שמשון, אלא בעזרת זריזות ידיים ותחכום הוא הצליח לגבור עליהם. דוד לא אומר שהוא לא היה מצוייד בנשק במאבק זה, והוא לא מתיימר להיות שמשון הגיבור. אם דוד היה כזה, הוא היה שמשון, אך דוד איננו שמשון.

הפרקים הללו מעוררים תמיהה ומהווים חריג מוזר בכל התנ"ך כולו. הפלא הגדול הוא שהכניסה לסיפורים הללו היא מדהימה - מלאך מבשר את דבר הולדתו של שמשון. זה מזכיר לנו את הולדת

יצחק. רק אצל יחידי סגולה אנו מוצאים שבא מלאך לבשר את הולדתם. האם שמשון הוא אחד מאלו? חז"ל אומרים שמשון הוא אחד מקלי עולם בספר שופטים, יחד עם יפתח וגדעון [ראש השנה כה, א]. לכן קשה מאוד להבין כיצד מלאך בא לבשר את הולדתו של אחד משלושה אלו. ולא זו בלבד, אלא שגוזרים עליו להיות נזיר מבטן! יש כאן סתירה מדהימה בין האישיות של איש שרירים חזק ומופלא, לבין נזיר א-לוהים.

סקירת פרקי שמשון

כעת נסקור במהרה את פרקי שמשון. בפרק י"ג, שאותו אנו קוראים בהפטרה, מסופר על בשורת ההולדה, והפרק נגמר בהולדת שמשון [כד-כה]:

(כד) ותלד האשה בן ותקרא את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו ה': (כה) ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאל:

בפרק י"ד מסופר על הירידה לתמנתה ונשיאת הפלשתית [א-ב]:

(א) וירד שמשון תמנתה וירא אשה בתמנתה מבנות פלשתים: (ב) ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו אותה לי לאשה:

פה הקורא שואל את שאלת ההורים של שמשון [ג-ד]:

(ג) ויאמר לו אביו ואמו האין בכנות אחיך ובכל עמי אשה פי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי פי היא ישרה בעיני: (ד) ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא כי תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל:

כך מתחילה עלילת חייו - חתונה עם גויה. נראה כאילו התנ"ך מגן על המעשה של שמשון כנגד הטענה של הוריו. מאידך, חז"ל במסכת סוטה מגנים את שמשון, ואומרים שהפלשתים ניקרו את עיניו בגלל שחטא בעיניו: "כי ישרה בעיניו" [ט, ב]. הגמרא אומרת שאמנם הפסוק על התכנית האלוקית הוא נכון, אך בכל זאת שמשון חטא בזה שישרה בעיניו. לאחר מכן קוראים על שיסוע האריה. נראה שביספור זה הכתוב מדגיש את כוחו הרב בכך שהוא יכול לשסוע אריה ללא נשק. אין בזה אומץ, אך בכל זאת יש פה ענווה של שמשון שאיננו מספר להוריו על מעשיו.

ממשיך התנ"ך ומספר על הדבש מהאריה. הוא לא מספר להוריו על הדבש כהמשך לזה שלא סיפר להוריו ששיסע את האריה. אין ספק שמעבר לסיפור עצמו, האריה מסמל את הפלשתים. כמו שדוד ראה בהריגת הדב והאריה תקדים להריגת גלית, כך אצלנו מדובר במבוא למעשים שהוא עתיד לעשות בפלשתים. ואם האריה מסמל את הפלשתים, אזי הדבש מסמל את האשה. את הפלשתים צריך לשסוע, אך ניתן להוציא מהם דבש - הבנות שלהם. שמשון אומר שאת הבנות ניתן לאכול, כלומר להנות מהם. נחזור לנקודה זו בהמשך.

ממשיך התנ"ך [י-יד]:

(י) וירד אביהו אל האשה ויעש שם שמשון משתה כי פן יעשו הבחורים: (יא) ויהי כראותם אותו ויקחו שלשים מרעים ויהיו אתו: (יב) ויאמר להם שמשון אחרונה נא לכם חידה אם הגד תגידו אותה לי שבעת ימי המשתה ומצאתם ונתתי לכם שלשים סדינים ושלשים חלפת בגדים: (יג) ואם לא תוכלו להגיד לי ונתתם אתם לי שלשים סדינים ושלשים חלפות בגדים ויאמרו לו חידה חידתך ונשמענה: (יד) ויאמר להם מהאכל יצא מאכל ומעז יצא מתוך ולא יכלו להגיד החידה שלשת ימים:

אנו יודעים את הרקע ולכן יודעים מה הפתרון לחידה, אך לא ברור מדוע שמשון חשב שהם ידעו את הרקע של החידה. כנראה שהכוונה של שמשון מבחינת הפשט הייתה לגרום להם לעקוב אחרי המהלכים שלו, ואם הם ישחזרו את מה שעבר על החתן בימים האחרונים, הם יגלו את הפתרון של החידה. אך צריך להיות חרוצים ולדעת היכן לחפש.

אך בהתאם למשמעות הסמלית של האריה והדבש, גם החידה היא יותר מסתם חידה. זו הצהרה של השקפת עולם של שמשון - אמנם בפלשתיים עצמם הוא יכה ו'יקרע' אותם, אך הבנות הפלשתיות זה סיפור אחר - הן הדבש שניתן להנות ממנו.
נמשיך הלאה [טו-זט]:

(טו) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאִשְׁתּוֹ שְׂמֵשׁוֹן פְּתֵי אֵת אִישׁךָ וַיַּגֵּד לָנוּ אֵת הַחִידָה פֶּן נִשְׂרָף אוֹתְךָ וְאֵת בֵּית אָבִיךָ בְּאֵשׁ הַלְּקִישָׁנוּ קְרֹאתָם לָנוּ הֲלֹא: (טז) וַתִּבְכֶּךָ אִשְׁתּוֹ שְׂמֵשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר רַק שָׁנֵאתָנִי וְלֹא אֶהְבַּתָּנִי הַחִידָה חֲדַתְּ לְבָנִי עִמִּי וְלִי לֹא הִגַּדְתָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי וּלְאִמִּי לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אֶגִּיד:

התשובה לשאלת שמשון היא 'כן'. אדם אמור לומר לאשתו את מה שהוא לא אומר להוריו. אך אין זה מדויק מכיוון שהם לא היו זוג נשוי. לנישואים הללו קוראים 'נישואי חוץ', מה שנוהג אצל הערבים עד היום. שמשון לא חי עם אשתו, אלא הוא הולך לבית הוריו והיא נשארת בבית הוריה. סוג הנישואים הללו מכור לנו - מתחנתים עם אשה ומשאירים אותה בבית הוריה, ומבקרים אותה מדי כמה חודשים. זה נוהג של נישואים שלא יוצרים חיים משותפים, אלא לעיתים רחוקות. בסוג כזה של נישואים יכול להיות שלא מגלים סודות לאשה, מכיון שלא מדובר בשותפות. לכן הטענה של שמשון היא צודקת. אך תלונתיה של האשה מתגברות [זט-יז]:

(יז) וַתִּבְכֶּךָ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה לָהֶם הַמְּשֻׁתָּה וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וַיַּגֵּד לָהּ כִּי הִצִּיקְתָּהוּ וַתַּגֵּד הַחִידָה לְבָנִי עִמָּה: (יח) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי בְּטָרֶם יָבֵא הַחֲרֹסָה מֵהַמְּתוֹק מִדְּבַשׁ וַיִּמָּה עֲזוֹ מֵאָרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לֹלֵא תִרְשָׁתָם בְּעַגְלָתִי לֹא מֵצֵאתָם חִידָתִי: (יט) וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּרַד אֲשַׁקְלוֹן וַיִּבֶן מֵהֶם שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֵת תְּחִיצוֹתָם וַיִּתֵּן תְּחִיצוֹת לְמַגִּידֵי הַחִידָה וַיַּחַר אָפוֹ וַיַּעַל בֵּית אָבִיהוּ:

הפלשתיים מנסים להציג פתרון מילולי שהגיעו אליו בעצמם, אך שמשון מבין מה קרה וכועס עליהם, ולכן הוא מקיים את תנאו על ידי הכאה בפלשתיים עצמם. לקיים את הכלל כל הפלשתיים ערבים זה בזה.

נראה את סוף הסיפור: "וַתְּהִי אִשְׁתּוֹ שְׂמֵשׁוֹן לְמִרְעוּהוּ אֲשֶׁר רָעָה לוֹ" [כ]. מכיוון שחרה אפו של שמשון, והוא עלה לבית אביו, אביה של אשתו חשב שהוא מבטל את הנישואין. לכן הוא נתן אותה לאחד מאותם שלושים רעים שהיו לשמשון. נראה שהסיפור ממשיך בפרק ט"ו [א-ה]:

(א) וַיְהִי מִיָּמִים בְּיָמֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּפְקֹד שְׂמֵשׁוֹן אֵת אִשְׁתּוֹ בְּגָדֵי עֲזִים וַיֹּאמֶר אֲבָאָה אֵל אִשְׁתִּי הַחֲדָרָה וְלֹא נִתְּנָה אֲבִיָּה לְבוֹא: (ב) וַיֹּאמֶר אֲבִיָּה אֲמַר אֲמַרְתִּי כִּי שָׂנֵא שְׂנֵאתָהּ וְאֶתְּנָהּ לְמִרְעֶךָ הֲלֹא אֶחָתָהּ הִקְטַנְתָּה טוֹבָה מִמֶּנָּה תְּהִי נָא לָךְ תַּחְתִּיָּה: (ג) וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׂמֵשׁוֹן נְקִיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי עָשָׂה אֲנִי עִמָּם רָעָה: (ד) וַיִּלְךָ שְׂמֵשׁוֹן וַיִּלְפֹּד שְׁלֹשׁ מְאוֹת שׁוּעָלִים וַיִּקַּח לְפָדִים וַיִּפֶן זָנָב אֵל זָנָב וַיִּשֶׂם לְפִיד אֶחָד בֵּין שְׁנֵי הַזָּנָבוֹת בַּתְּרוֹף: (ה) וַיִּבְעֶר אֵשׁ בַּלְּפִידִים וַיִּשְׁלַח בְּקִמּוֹת פְּלִשְׁתִּים וַיִּבְעֶר מִגְדִּישׁ וְעַד קָמָה וְעַד כְּרָם זֵית:

כמנהג נישואי חוץ, שמשון מביא מתנה יקרה כאשר הוא בא לבקר את אשתו. בסופו של דבר, בגלל תניית אשתו לאדם זר, שמשון עושה אסון חקלאי כנגד הפלשתיים. לא כתוב פה ותצלח רוח ה' מכיוון שלא מדובר פה במעשה גבורה עילאית שהוא כנגד הטבע. שמשון מצליח לבצע את המצב הזה גם

ללא רוח ה'. הפלשתים מגיבים, אך הם לא יכולים להאשים את שמשון בגלל שהם מפחדים ממנו. לכן הם מאשימים את האשה ואת אביה [ו-ח]:

(ו) וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ שְׁמִשׁוֹן חָתָן הַתְּמָנִי כִּי לָקַח אֶת אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָה לְמַרְעָהּ וַיַּעַל פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁרְפוּ אוֹתָהּ וְאֵת אֲבִיהָ בָּאֵשׁ: (ז) וַיֹּאמְרוּ לָהֶם שְׁמִשׁוֹן אִם תַּעֲשׂוּן כְּזֹאת כִּי אִם נִקְמְתִי בְכֶם וְאַחַר אֶחָדֶל: (ח) וַיִּף אוֹתָם שׁוֹק עַל יָרֵךְ מִכָּה גְדוֹלָה וַיִּרְדּוּ וַיִּשָּׁב בְּסַעֲרֵיף סָלַע עֵיטָם:

בגלל האש של שמשון הם גומלים באש לנערה ואביה. אנו רואים שלא משנה מה הפלשתים יעשו - שמשון יכה אותם. הוא הכה אותם בגלל שנתנו את אשתו למישהו אחר, ומאידך העניש את הפלשתים על כך שפגעו באשתו. זו התנהגות סותרת! כך שמה שלא עושים הפלשתים רע בעיניו. גם פה לא נאמר ותצלח עליו רוח ה' כי לא ברור איזה דרך הוא הכה אותם. גם אם נאמר שהסיפור הזה הוא המשך של הסיפור הקודם, פה ודאי נגמר הסיפור, מכיוון שהסיפור הבא הוא במקום אחר ותפאורה אחרת. אף על פי שהסיפור הבא הוא גם תוצאה של הסיפור שלמדנו כעת [ט-כ]:

(ט) וַיַּעַל פְּלִשְׁתִּים וַיִּחַנּוּ בִיהוּדָה וַיִּנְטְשׂוּ בְלַחִי: (י) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לְמָה עָלִיתֶם עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ לְאַסּוֹר אֶת שְׁמִשׁוֹן עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כְּבָאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ: (יא) וַיִּרְדּוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל סַעֲרֵיף סָלַע עֵיטָם וַיֹּאמְרוּ לְשְׁמִשׁוֹן הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי מַשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמָה זֹאת עָשִׂיתָ לָנוּ וַיֹּאמְרוּ לָהֶם כְּבָאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי בֵן עָשִׂיתִי לָהֶם: (יב) וַיֹּאמְרוּ לוֹ לְאַסְרֶךָ וַיִּרְדּוּ לְתַתֶּךָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהֶם שְׁמִשׁוֹן הַשְּׁבַעוּ לִי פֶן תִּפְגְּעוּן בִּי אֲתָם: (יד) הוּא כָּא עַד לַחִי וּפְלִשְׁתִּים הֲרִיעוּ וַיִּקְרְאוּ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ ה' וַתִּהְיֶינָה הַעֲבָתִים אֲשֶׁר עַל זְרוּעוֹתָיו כְּפִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּעָרוֹ בָּאֵשׁ וַיִּמְסוּ אֶסּוּרָיו מֵעַל יָדָיו: (טו) וַיִּמְצָא לַחִי חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחֶהּ וַיִּף בָּהּ אֶלֶף אִישׁ: (טז) וַיֹּאמְרוּ שְׁמִשׁוֹן בְּלַחִי הַחֲמוֹר חֲמוֹרֵי בְלַחִי הַחֲמוֹר הַכִּיתִי אֶלֶף אִישׁ: (יז) וַיְהִי כְכֹלְתוֹ לְדַבֵּר וַיִּשְׁלַף הַלַּחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם הַהוּא רַמַּת לַחִי: (יח) וַיִּצְמָא מָאֵד וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲתָה נָתַתָּ בְּיַד עַבְדְּךָ אֶת הַתְּשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת בְּצִמְאָה וְנִפְלִיתִי בְּיַד הָעַרְלִים: (יט) וַיִּבְקַע אֱלֹהִים אֶת הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר בְּלַחִי וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וַיִּשְׁתְּ וַתִּשָּׁב רוּחוֹ וַיַּחֲיוּ עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה עֵין הַקּוֹרָא אֲשֶׁר בְּלַחִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (כ) וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְּלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה:

כל זה נעשה בצליחת רוח ה', וזו הפעם השלישית שרוח ה' צולחת עליו. פסוק כ' מהווה חתימה, כך שנראה שסיימנו עם שמשון, אך בהמשך נראה שישוב עוד. גם אם נאמר שעד עתה מדובר ברק בסיפור אחד, ודאי שפרק ט"ז מתחיל סיפור חדש [א-ג]:

(א) וַיִּלְךָ שְׁמִשׁוֹן עֲזָתָה וַיִּרְא שָׁם אִשָּׁה זֹנָה וַיָּבֵא אֵלֶיהָ: (ב) לַעֲזָתִים לֹאמַר כָּא שְׁמִשׁוֹן הִנֵּה וַיִּסְבּוּ וַיִּאָּרְבוּ לוֹ כָּל הַלַּיְלָה בְּשַׁעַר הָעִיר וַיִּתְחַרְשׂוּ כָּל הַלַּיְלָה לֹאמַר עַד אֹר הַבֶּקֶר וְהִרְגָנָהּ: (ג) וַיִּשְׁכַּב שְׁמִשׁוֹן עַד חֲצִי הַלַּיְלָה וַיִּקָּם בְּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיִּאָּחַז בְּדַלְתוֹת שַׁעַר הָעִיר וּבִקְשֵׁי הַמְּזוּזוֹת וַיִּסָּעֵם עִם הַבְּרִיחַ וַיִּשָּׁם עַל כַּתְּפָיו וַיַּעֲלֵם אֶל רֹאשׁ הַהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי חֶבְרוֹן:

בריש פסוק ב' חסרה המילה "ויגד". זאת מכיוון שבמקומות שחסרים מילים כמו "ויאמר" או "ויגד", זה בא לבטא בהילות. גם פה לא צלחה רוח ה', למרות שמדובר במעשה יוצא דופן בכח הפיזי שנחוץ לו. סיפור עזה כולו הוא קצר - בן שלושה פסוקים בלבד. נראה את הסיפור הבא [ד-כב]:

(ד) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיִּאָּהֵב אִשָּׁה בְּנַחַל שַׂרְק וַשְׁמָה דְּלִילָה: (ה) וַיַּעַל אֵלֶיהָ סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פְּתִי אוֹתוֹ וַרְאִי בְמָה כָּחוֹ גְדוֹל וּבְמָה נוֹכַח לוֹ וַאֲסַרְנָהּ לַעֲזָתוֹ וַאֲנַחְנּוּ נִתֵּן לָךְ אִישׁ

אָלף וּמֵאָה כֶּסֶף: (ו) וְתֹאמַר דְּלִילָה אֶל שְׁמִשׁוֹן הַגִּידָה נָא לִי בְּמָה כָּחַךְ גְּדוֹל וּבְמָה תֹאסֵר לְעִנּוֹתֶךָ: (ז) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שְׁמִשׁוֹן אִם יֵאָסְרֵנִי בְּשִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא חָרְבוּ וְחִלִּיתִי וְהִיִּיתִי כְּאֶחָד הָאָדָם: (ח) וַיַּעֲלוּ לָהּ סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא חָרְבוּ וּתֹאסְרֵהוּ בָהֶם: (ט) וְהָאֶרֶב יָשָׁב לָהּ בְּחֶדֶר וְתֹאמַר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּנְתַּק אֶת הַיְתָרִים כְּאֲשֶׁר יִנְתַּק פְּתִיל הַנְּעֻרָת בְּהִרְיָחוֹ אֵשׁ וְלֹא נוֹדַע כָּחוֹ:

(י) וְתֹאמַר דְּלִילָה אֶל שְׁמִשׁוֹן הִנֵּה הַתְּלַת בֵּי וְתִדְבֹר אֵלַי כְּזָבִים עָתָה הַגִּידָה נָא לִי בְּמָה תֹאסֵר: (יא) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם אָסוּר יֵאָסְרוּנִי בְּעִבְתִּים חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא נַעֲשֶׂה בָהֶם מְלָאכָה וְחִלִּיתִי וְהִיִּיתִי כְּאֶחָד הָאָדָם: (יב) וַתִּקַּח דְּלִילָה עִבְתִּים חֲדָשִׁים וּתֹאסְרֵהוּ בָהֶם וְתֹאמַר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וְהָאֶרֶב יָשָׁב בְּחֶדֶר וַיִּנְתַּקֶם מֵעַל זְרַעְתּוֹ כְּחוּט: (יג) וְתֹאמַר דְּלִילָה אֶל שְׁמִשׁוֹן עַד הִנֵּה הַתְּלַת בֵּי וְתִדְבֹר אֵלַי כְּזָבִים הַגִּידָה לִי בְּמָה תֹאסֵר וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם תִּאֲרָגִי אֶת שִׁבְעַת מַחְלָפוֹת רֹאשֵׁי עִם הַמְּסָכָת: (יד) וַתִּתְקַע בְּיָתֶד וְתֹאמַר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּיקַץ מִשְׁנָתוֹ וַיִּסַּע אֶת הַיְתָד הָאֶרֶג וְאֶת הַמְּסָכָת:

(טו) וְתֹאמַר אֵלָיו אֵיךְ תֹאמַר אֶהְבֵּתֶיךָ וְלִכְךָ אֵינִי אֲתִי זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים הַתְּלַת בֵּי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִי בְּמָה כָּחַךְ גְּדוֹל: (טז) וַיְהִי כִּי הִצִּיקָה לוֹ בְּדִבְרֶיהָ כָּל הַיָּמִים וּתִאֲלָצֶהוּ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ לְמוֹת: (יז) וַיִּגַּד לָהּ אֶת כָּל לְבוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא עָלָה עַל רֹאשֵׁי כִּי נִזִּיר אֱלֹהִים אֲנִי מִבְּטָן אִמִּי אִם גָּלַחְתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כַּחֲוִי וְחִלִּיתִי וְהִיִּיתִי כְּכָל הָאָדָם:

(יח) וְתִרְאֵה דְלִילָה כִּי הִגִּיד לָהּ אֶת כָּל לְבוֹ וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְסָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים לֵאמֹר עָלוּ הַפַּעַם כִּי הִגִּיד לִי אֶת כָּל לְבוֹ וַעֲלוּ אֵלֶיהָ סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּעֲלוּ הַכֶּסֶף בְּיָדָם: (יט) וַתִּשְׁנֶהוּ עַל בִּרְכֶיהָ וַתִּקְרָא לְאִישׁ וַתִּגְלַח אֶת שִׁבְעַת מַחְלָפוֹת רֹאשׁוֹ וַתַּחַל לְעִנּוֹתוֹ וַיִּסַּר כְּחוֹ מֵעָלָיו: (כ) וְתֹאמַר פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּיקַץ מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲצַא כְּפַעַם בְּפַעַם וְאֲנַעֵר וְהוּא לֹא יָדַע כִּי ה' סָר מֵעָלָיו: (כא) וַיִּאֲחֻזְוֵהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו וַיִּוִּרִידוּ אוֹתוֹ עֲזָתָה וַיִּאֲסְרוּהוּ בַּנְּחֻשְׁתִּים וַיְהִי טוֹחֵן בְּבֵית הָאֲסוּרִים: (כב) וַיִּחַל שְׁעַר רֹאשׁוֹ לְצַמַּח כְּאֲשֶׁר גָּלַח:

לא ברור האם הפסוקים הבאים הם סיפור נוסף או המשך של הסיפור הקודם [כג-לא]:

(כג) וְסָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים נֹאסְפוּ לְזַבַּח זָבַח גְּדוֹל לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם וַיִּשְׁמְחָה וַיֹּאמְרוּ נִתַּן אֱלֹהֵינוּ בְּיַדְנוּ אֶת שְׁמִשׁוֹן אוֹיְבֵינוּ: (כד) וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ הָעַם וַיְהִלְלוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם כִּי אָמְרוּ נִתַּן אֱלֹהֵינוּ בְּיַדְנוּ אֶת אוֹיְבֵנוּ וְאֵת מִתְרִיב אֲרֻצָּנוּ וְאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת חֲלָלֵינוּ: (כה) וַיְהִי כְּטוֹב לָבָם וַיֹּאמְרוּ קָרָאוּ לְשְׁמִשׁוֹן וַיִּשְׁחַק לָנוּ וַיִּקְרָאוּ לְשְׁמִשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסוּרִים וַיִּצְחַק לְפָנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים: (כו) וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן אֶל הַנַּעַר הַמְחֻזֵּק בְּיָדוֹ הַנִּיחָה אוֹתִי וְהַמְשִׁנִּי אֶת הָעַמּוּדִים אֲשֶׁר הֵבִית נְכוֹן עָלֵיהֶם וְאֲשַׁעַן עָלֵיהֶם: (כז) וְהֵבִית מְלֵא הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְשָׂמָה כָּל סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וְעַל הַגָּג כְּשִׁלְשַׁת אֲלָפִים אִישׁ וְאִשָּׁה הָרֵאִים בְּשַׁחוּק שְׁמִשׁוֹן:

(כח) וַיִּקְרָא שְׁמִשׁוֹן אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי ה' זְכֹרְנִי נָא וְחַזְקֵנִי נָא אֶף הַפַּעַם הַזֶּה הָאֱלֹהִים וְאֲנַקְמָה נִקַּם אַחַת מִשְׁתִּי עֵינִי מִפְּלִשְׁתִּים: (כט) וַיִּלְפַּת שְׁמִשׁוֹן אֶת שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתְּרוֹף אֲשֶׁר הֵבִית נְכוֹן עָלֵיהֶם וַיִּסְמְךָ עָלֵיהֶם אֶחָד בִּימֵינוּ וְאֶחָד בְּשִׁמְאָלוֹ: (ל) וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן תְּמוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים וַיִּט בְּכַח וַיִּפֹּל הֵבִית עַל הַסָּרְנִים וְעַל כָּל הָעַם אֲשֶׁר בוֹ וַיְהִי הַמָּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מְאֹד הַמִּית בְּחַיָּו: (לא) וַיִּרְדּוּ אֶחָיו וְכָל בֵּית אָבִיהוּ וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ וַיַּעֲלוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁתָּאֵל בְּקֶבֶר מְנוּחַ אָבִיו וְהוּא שִׁפְט אֶת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה:

בזה סיימנו את פרקי שמשון.

יש כאן סתירה פנימית בסיפור. דיברנו על המבוא המיוחד שבו מלאך אלוקים מודיע על הולדתו ונותן הוראות לנזירות. אך לא זאת בלבד, אלא שלוש פעמים כתוב: "ותצלח עליו רוח ה'". כמו כן פעמיים שמשון מתפלל לקב"ה ונענה מיד. מהבחינה הזאת הקשר בינו לקב"ה הוא יתר על כל השופטים

והמלכים. יש פה קשר אינטימי מאוד, ולא מצאנו קשר כל כך אמיץ בין שופט לבין הקב"ה. כל זאת בין נישואיו לגויה אחת, מעשיו עם זונה, והקשר שלו עם דלילה שהיא גם כן אשה גויה, שהפכה לסמל של אשה בוגדנית ורעת לב.

הערבוב בין קרבת אלוקים גדולה מצד אחד לבין מעשים נלוזים, הוא קשה ביותר. אנו רואים שמול נשים שמשון מסגיר את סודותיו כמו תינוק, למרות שהוא יודע היטב מה המטרה של דלילה. אלו תכונות ומעשים שקשה מאוד ליישב אלו עם אלו.

המפתח האמיתי לפרשת שמשון לא נמצא בגוף הסיפורים, אלא הוא נמצא במה שקדם ובמה שבא אחר כך ובידיעות מבחוץ שיש לנו על הפלשתים. הפלשתים הגיעו זה עתה והתאגרנו בגבולות ארץ ישראל בחוף הדרומי. עלה פה כח חדש, שלא היה כמותו במזרח התיכון. כח מאורגן להפליא, פלגות בנות ברית בפיקודם של חמישה סרנים. זה עם של לוחמים עזי נפש, בעלי נשק ושיטות לחימה שלא היו מוכרות בארץ. העוצמה הצבאית הזו לא הייתה ידועה בארץ עד היום. כתוצאה מכך הפלשים ניצחו את ישראל, ולא היה סיכוי לישראל בדור הזה לעמוד מולם, עד ששיכללו את נשקם ותכסיסיהם. אם כן תפקידו של שמשון לא היה להושיע את ישראל מיד פלשתים כי זה היה בלתי אפשרי. לא הוא ולא מישהו אחר. כמו שבני יהודה אמרו לשמשון: "הלא ידעת כי משלים בננו פלשתים" [טו, יא]. תפקידו ההיסטורי של שמשון כשופט היה בעיקרו מורל. כמו שנאמר על ידי המלאך: "והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים" [ה]. התחלת התשועה של ישראל תהיה בהכרה שניתן לנצח את הפלשתים ולהביא אותם לידי חולשה ופחד. מי שיעשה זאת הוא גיבור ישראלי אגדי שיעשה מהפלשתים צחוק. בזה הוא יחל להושיע את ישראל. בזה שהפלשתים ירעדו מפחד בפניו, יהיה שחרור פסיכולוגי של ישראל מיד הפלשתים.

יש פה רעיון מתוחכם מאוד. המטרה היא לשחרר את ישראל שחרור פסיכולוגי מאימת הפלשתים, ולהראות שניתן לנצח אותם. בשביל זה צריך אדם אחד, בעל כוחות מופלגים שיפעל בתוך הפלשתים ויעשה מהם צחוק על ידי הכאתם. אך גם זה דבר בעייתי, מכיוון שהפלשתים יגבו את המחיר של תעתותי אותו גיבור מעם ישראל. אך עם ישראל לא יכול לעמוד בזה. אם כן צריך אדם שיתעתע בפלשתים, אך לא יביא לסבל של עם ישראל. לכן צריך שהפעולה תהיה של אדם בודד, שפועל בשם עצמו ועם ישראל מסוייג ממנו.

כדי להגיע למצב שבו שמשון לא יפעל כנציג ישראל אלא כעצמאי, צריך שמשון יעשה לחצי פלשתי. מדובר במעין התבוללות, אך זו התבוללות לשם נקם והתעללות בפלשתים. הכתוב עצמו אומר שהדרך הזו הייתה מכוונת מאת ה': "וְאָבְיוּ וְאָמְרוּ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵה' הָיָא כִּי תִאָּנֶה הוּא מִבְּקֶשׁ מִפְּלִשְׁתִּים" [יד, ד]. "היא" זו החתונה עם אשה פלשתית. החתונה הזו היא מה', כי שמשון מבקש תואנה מפלשתים. שמשון מודע למה שהוא עושה ולשליחותו - לעשות צחוק מהפלשתים ולחפש תואנות לסכסוך, מבלי לסבך את עם ישראל. הדרך לעשות זאת היא על ידי מציאת אשה בפלשתים. ואם נשאל מדוע לפעול בצורה כזו, עונה הפסוק: "וּבְעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מְשָׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל" [שם]. יש לפעול דווקא כך מכיוון שאין דרך אחרת.

הטענה היא שמשון מתחתן עם פלשתית כדי שהיא תהיה תירוץ למעשים שלו. ובאמת למעשיו יש סתירה פנימית - כל דבר גורם לו להכות בפלשתים. גילוי החידה, נתינת אשתו לאדם אחר, הריגת אשתו - על כל אלו שמשון העניש את הפלשתים. בשלב ראשון הפלשתים הולכים לחלשים ולא לשמשון, וכמעט מצדיקים את זה ששרף את שדותיהם. אבל כאשר הם רואים שזה גם לא מוצא חן בעיני שמשון, הם מתחילים להבין שמשון הוא אויב ולא אחד משלהם. כעת הם מחליטים לתפוס אותו, והוא מסתתר.

בשלב זה המטרה של שמשון נכשלה, מכיוון שהוא סיבך את בני עמו. זו לא הייתה הכוונה, ושמשון מתנצל. אי אפשר לבוא בטענות אל אנשי יהודה ששיתפו פעולה עם הפלשתים, כי זה מה שמצופה מהם. אך בכל זאת, בסוף שוב שמשון עשה מהפלשתים צחוק בלי שבני יהודה שילמו מחיר. אך כמה

שבני יהודה נהנו ממה ששמשון עשה, אך למעשה הם שיתפו פעולה עם הפלשתים ולא נענשו. כך שמשון המשיך להושיע את ישראל מבלי לסבך אותם.

בסוף הסיפור הזה נאמר: "וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו פְּלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה" [כ]. בשלב הזה אין ביקורת כלל על שמשון, מכיוון שעד עתה הוא סיבך את פלשתים מבלי לסבך את עמו. הקב"ה נענה לשמשון והוא מודע למעשיו ועושה את המעשים המוזרים הללו למען המטרה. זאת במודעות לשליחותו, וה' איתו. בשלב הזה אין טענה נגד שמשון. הנס של הצימאון למים נותן לנו דמות עוד יותר נשגבה של שמשון.

הנזירות היא ההגנה לדמותו של שמשון, דווקא בגלל המבחנים הקשים שהוא צריך לעמוד בהם. מי שמושיע את עמו על ידי התעסקות עם נשים, נמצא במצב מאוד מסוכן. פרשת נזיר נסמכה לסוטה מכיוון שיין ומשתאות מביאים לעיסוק בנשים. שמשון צריך להתעסק עם בנות הפלשתים, אך הוא לא שותה יין. יש פה פרדוקס - הוא צריך להפוך לחלק מהפלשתים, אך יחד עם זאת לזכור שלא להיגרר אחרי הפלשתים ולהזדהות יתר על המידה עם תפקידו. הנזירות נועדה להיות מזכרת מי הוא ומאיפה הוא בא, ומדוע הוא מתעסק עם בנותיהן.

אם יש רמז של ביקורת זה החידה של שמשון, מכיוון שבחידה זו הוא מפתח השקפת עולם שהוא אויב של פלשתים. שמשון מציג עצמו כאויב של האריה, שהוא הפלשתים, ואומר שהוא ישסע אותם ויהנה מהם כמו שיש דבש באריה. אך הדבר הזה לא התממש בחצי הראשון, אלא רק בחצי השני. במחצית הראשונה של הסיפור אין כל ביקורת על שמשון ופועלו.